

Љупчо КОЦАРЕВ¹

СЛОВО ЗА ЖИВОТОТ НА АКАДЕМИК ЖИВКО ПОПОВ

Македонската академија на науките и уметностите, ја одбележува седумдесетгодишнината од раѓањето на академик Живко Попов. Академик Попов е човек со повеќе димензии: интелектуалец, лекар, хирург, научник, вљубеник во медицината и во Македонија, визионер, ерудит. Постојат редица поими што се пишуваат на повеќе начини и затоа опишуваат различни концепти/појави. Тоа се поими чии први букви се пишуваат со големи, понекогаш задебелени букви и со мали, понекогаш задебелени букви. Ќе наведам само неколку примера: Слово и слово, **Б**итие и битие, **И**сторија, историја и историја, **Ж**ивот и живот.

Во првиот пример, синтагмата „слово за Словото“, на пример, се однесува на говор и или слова за Словото, при што „самиот Господ Исус Христос е наречен Слово, преку Кое и Бог говорел“. „Во почетокот беше Словото / И Словото беше во Бога /И Бог беше Слово“ („Свето писмо, Библија“, Скопје, 1990). Оттука, во книгата проповеди „Слова за Словото“, архиепископот охридски и македонски г. г. Стефан ќе напише: „Па, слова **ВО КОИ СÈ Е ЗА** Словото и околу Словото слова во кои Словото е и повод и причина за Словото, слова во кои сè започнува и сè завршува со Словото, не можеше да бидат насловени поинаку од ова – ‘Слова за Словото’“.

Поимите **Б**итие битие одиграа клучна улога во 20 век. Затоа треба да му благодариме на Хајдегер. Потпирајќи се на редица мислители (Аристотел, Декарт, Ниче, Кјеркегор, Хусерл), Хајдегер ја истражува фундаменталната перцепција на поимот битие. Според него, постојат два термина: битие и **Б**итие. Во книгата „Битие и Време“ (на германски јазик: *Sein und Zeit*, на англиски јазик: *Being and Time*), тој зборува за

---

¹ Претседател на Македонска академија на науките и уметностите

онтолошката разлика помеѓу битието и **Битието**. Хајдегер истакнува дека прашањата за **Битието** се квалитативно различни од другите ентитети што постојат и нè опкружуваат (на пример, карпите, океаните, дрвјата, животните). Тој измисли посебен збор за ова **Битие** што прашува, бара и се грижи. Тоа е зборот „тука-битиe“ или битисување“ (на германски, Dasein), и се однесува на суштества кои можат да го постават прашањето за природата на **Битието**, што ги прави различни од што било друго во светот. Според него, битисување е начин на живот што го делат членовите на една заедница, слично на јазикот којшто претставува заедничка форма на комуникација.

Разликата меѓу **Историја**, со големо **И**, и историја, со мало **и**, ја воведува Мишел Фуко (во 1990 година), како трето поимање на поимот **Историја** (со големо **И**), различно од оние на Хегел. Според Кулавкова, „кога се зборува за историјата, се разликуваат две основни концепции: 1) историјата сфатена како процес и проток на историски настани, личности и дела сместени во некој простор и во рамки на некој временски тек, па во тој случај зборуваме за историско минато, за реалната историска стварност; 2) **Историјата** сфатена како повест, како ‘сторија’ и приказна, како историска свест и рефлексивност, како јазик и, конечно, како систем на знаења или историска наука“.

Во овој кус текст ќе се обидам да проговорам за разликата меѓу концептите **Живот** и **живот**: (1) **живот** сфатен како процес и проток на настани на битие што се раѓа и умира, на човек, сместен во некој простор и во рамки на некој временски тек, па во тој случај зборуваме за конкретен животен пат, за реална стварност; (2) **Живот** сфатен како состојба што ги разликува животните и растенијата од неорганичната материја, вклучувајќи го и капацитетот за раст, размножување, функционална активност и за постојана промена пред смртта, сфатен како постоење на индивидуално човечко суштество или животност, и конечно, како систем на знаења или наука за животот. Ваквото толкување, во принцип, доведува до прашањето за суштината на човековиот живот, а оттаму, до прашањето за положбата на човекот и неговата судбина. Поимот **живот** игра клучна улога во, на пример, филозофските погледи на Бергсон, Дилтај, Шелери Плеснер. Хајдегер, од друга страна, признава дека е тешко да се пронајде вистинскиот пристап кон проблемот на животот, бидејќи она што е најтешко да се искуси, тоа е самиот живот во неговата специфичност. Според Хајде-

гер, единствениот начин на човековото остварување на неговото присуство во светот е да биде „Битие-во-светот“ (In-derWelt-sein).

Причината за овој кус преглед на различни концепти поврзани со поимите слово, историја, битие и живот, е, од друг агол, да напишам слово за животот на академик Попов по повод седумдесетгодишнината од неговото раѓањето. Не случајно името на славеникот е Живко: во изминатите 70 години, академик Попов егзистираше на начин на „тука-битие“, оставајќи длабоки траги во МАНУ, во современата македонска држава и светската наука. Му посакувам уште многу години да живее, да твори, да ја испишува историјата на македонската држава и да спасува животи.

Во Скопје, 30 октомври 2021 година